

Južno so Bolgari udarili čez svojo mejo na Krivo Palanko in stremili tudi na Kumanovo. V sredi pa je prodirala glavna srbska moč ob železnici. Sicer so Turki mostove podrli, a Srbi so jih hitro popravili. Pri Kumanovem je zviti Zeki paša pripravil Srbom zasado, v katero se bi bili ti kmalu vjeli. Bila je huda megla, in princ Arzen je zašel s svojim oddelkom nevede že med turško moč, ki bi ga bila lahko strla v svojem razsežnem loku. Zeki paša, poveljnik turških čet v Skoplju, je zapustil Skoplje in svoje čete zbral za Kumanovim; ko pridejo Srbi v to mesto, tako je mislil, bodo našli vse prazno in prenočili; medtem pridrvi

se niso umaknili. Vso noč je trajala ljuta bitka, ob 10. dopoldne drugega dne pa je postal položaj za Srbe kritičen. Srbski poveljnik je zato sklenil iztrgati Turkom neki grič, da ga zasede in nanj postavi svojo artiljerijo, s katero bi sovražnika pobil. To povelje dobi 18. srbski polk, ki se obrne levo od mesta in se obupno vrže na grič, ki je zelo skalnat in ga Turek z vso silo brani. Bil je strašen prizor, ko sta nasprotnika drug na drugega zadela. Turki so streljali na Srbe s puškami, strojnimi puškami in topovi, tako da je 18. polk, ko je padal mož za možem, bil na tem, da omaša. Tedaj pride na pomoč 7. polk. Pa

ČRNOGORKE SE PELJEJO ČEZ SKADRSKO JEZERO
VOJAKOM NA POMOČ.

turška armada, potisne Srbe v sotesko, v kateri leži Kumanovo, jih porazi, nakar bi Zeki paša lahko prodril do Vranje in se pomikal v Srbijo samo, srbsko-bulgarsko armado, ki skoz krivopalanški prelaz prihaja, pa bi z manjšim oddelkom zadrževal. Ta načrt je bil jako dober, toda srbski poveljnik je zanj izvedel, ko so srbske predčete našle Kumanovo skoro popolnoma prazno in se mu je to zdelo jako sumljivo. Ukazal je, da se srbske čete ustavijo na gričih pred mestom in jih utrdijo. Bilo je na večer. Ob 11. ponoči so Turki pridrvili in Srbe napadli. Bilo je viharo, grom je grmel, vmes so pokali topovi, bliski so švigali. Turki so besno napadali, Srbi so bili trudni, premočeni, a

tudi to ne pomaša, Turek se kot lev brani. Tedaj pride Srbom na pomoč 13. polk armade Bože Jankovića, kateri je bil medtem zavzel Prištino in je sedaj prihitel do Kumanova ter prijel Turke desno od mesta. Turki med dvema ognjema omahujejo. Srbom se z nečloveškim naporom posreči, spraviti na hrib svoje baterije. Zdaj začno s splošno ofenzivo. Deževalo je naprej, ozračje je bilo megleno. Kakor hitro Srbi na tej verigi gričev kak grič zasedejo, se potuhnejo, ne drve naprej, marveč se nekoliko umaknejo in vržejo na tla. Turek se obrne, se plazi v megli naprej, misleč, da se je Srb umaknil, zdajci pa se vzdignejo Srbi, se na Turka z vso silo z bajoneti vržejo, ga pobijejo in hite dalje. Trikrat so se Turki dali tako prevariti. Turški častniki zastoj roté vojakov, naj vztrajajo, vojaki so vsled srbskih bajonetnih napadov in izbornega srbskega artiljerijskega ognja zdaj že tako deprimirani, da pokažejo hrbet. Začne se divji beg, dokler ne napoči druga noč. Nekaj Turkov se v noči utabori in utrdi, ko pa napoči jutro, se zasledovanje zopet začne. Ob 10. dopoldne je srbska zmagala na celi črti gotova. Bitka je trajala 50 ur.

V bitki pri Kumanovem je padlo veliko belgrajskih častnikov in vojakov, med njimi tudi več štabnih častnikov. Srbov je padlo mrtvih čez 2000, 900 jih je pa bilo ranjenih, Turki pa so baje izgubili 8000 mrtvih. Kakor pripovedujejo srbski ranjenci, je padlo največ Srbov, ko so navalili griče, kjer je stala turška artiljerija. Te turške postojanke so bile tako ugodne, da je mogla srbska artiljerija šele uspešno pričeti streljati na Turke, ko so jih Srbi z bajoneti osvojili.

Po bitki pri Kumanovem so se Turki v največjem neredu umakali. Vojaki posameznih turških polkov se niso več skupaj držali. Srbska kavalerija, ki je takoj, ko so Srbi Kumanovo osvojili, pričela Turke zasledovati, je na Turke tako pritiskala, da je več turških divizij potisnila od turške umikalne črte na Skoplje proti Ovčjemu polju in proti Velesu. Ker se je po-